

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Пзп1 1/2021
Прев 9/2021
30. март 2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Raiffeisen bank АД Београд, улица Ђорђа Станојевића бр. 16, чији су пуномоћници Драган Миловановић и Милица Јанков, адвокати у ..., против туженог Велетржница – Београд ДОО Београд (Нови Београд), Аутопут бб, чији је пуномоћник Срђан Илинчић, адвокат у ..., ради исплате дуга, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 9Пж 1827/19 од 21.05.2020. године и о захтеву Републичког јавног тужиоца за преиспитивање исте правноснажне пресуде, у седници већа одржаној 30. марта 2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

Захтев Републичког јавног тужиоца за преиспитивање правноснажне пресуде Привредног апелационог суда 9Пж 1827/19 од 21.05.2020. године се **ОДБИЈА**.

Ревизија туженог се **ДЕЛИМИЧНО УСВАЈА, УКИДА** се пресуда Привредног апелационог суда 9Пж 1827/19 од 21.05.2020. године у I ставу изреке у делу којим је потврђена пресуда Привредног суда у Београду 32П 2035/2017 од 14.01.2019. године у IV ставу изреке; у II ставу изреке у делу у коме је преиначена пресуда Привредног суда у Београду 32П 2035/2017 од 14.01.2019. године у III ставу изреке и обавезан тужени да тужиоцу исплати 843.422,92 евра са законском затезном каматом од 14.03.2014. године до исплате у динарској противвредности по средњем курсу на дан исплате; и у III ставу изреке, којим је одлучено о трошковима другостепеног поступка, и у том делу се предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење, док се

ревизија туженог **ОДБИЈА** у односу на пресуду Привредног апелационог суда 9Пж 1827/19 од 21.05.2020. године у преосталом делу I и II става изреке.

ОДБИЈА се захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на захтев за преиспитивање правноснажне пресуде.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 32П 2035/2017 дана 14.01.2019. године којом је у I ставу констатовао да усваја делимично тужбени захтев, обавезао туженог да тужиоцу на име главног дуга из заложеног потраживања плати износ од

2.121.435,13 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом од 12.03.2015. године до исплате, у II ставу одбио тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се тужени обавезе да тужиоцу, на износ главног дуга од 2.121.435,13 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, исплати законску затезну камату преко досуђеног износа у првом ставу изреке, као неоснован, у III ставу одбио тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име главног дуга из заложеног потраживања плати износ од 843.422,92 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са припадајућом законском затезном каматом, као неоснован и у IV ставу изреке обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.402.000,00 динара.

Привредни апелациони суд је одлучујући о жалбама тужиоца и туженог пресудом 9Пж 1827/19 од 21.05.2020. године у I ставу изреке одбио жалбу туженог као неосновану и потврдио првостепену пресуду у I и IV ставу изреке; у II ставу изреке преиначио првостепену пресуду у ставовима II и III изреке и пресудио тако што је обавезао туженог да тужиоцу исплати износ од 843.422,92 евра са законском затезном каматом од 14.03.2014. године до исплате у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као и законску затезну камату на износ од 349.691,13 евра од 16.01.2014. до 11.03.2015. године, на износ од 1.086.950,52 евра од 06.02.2014. до 11.03.2015. године, на износ од 427.441,85 евра од 01.03.2014. до 11.03.2015. године и на износ од 257.351,63 евра од 14.03.2014. године (очигледном грешком написано: „14.03.2104. године“) до 11.03.2015. године, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате и у III делу изреке обавезао је туженог да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 780.000,00 динара.

Републичко јавно тужилаштво је поднело благовремен, потпун, разумљив и дозвољен захтев за преиспитивање наведене правноснажне другостепене пресуде.

Тужилац је поднео одговор на захтев за преиспитивање правноснажне пресуде.

Против наведене другостепене пресуде је тужени изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку учињене пред другостепеним судом, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 421., члана 423. и члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... 18/2020) и одлучио да захтев за преиспитивање правноснажне пресуде није основан, док је ревизија туженог делимично основана.

Подносилац захтева за преиспитивање правноснажне пресуде позива се на одредбу члана 421. став 2. Закона о парничном поступку, образлаже да је пресудом повређен закон на штету јавног интереса. Дејство правноснажне пресуде по јавни интерес налази у томе што је оснивач туженог привредног друштва Град Београд, те ће

се новчано потраживање које је предмет спора исплаћивати из буџета Града Београда, којим се обезбеђују средства и услови за обављање делатности у интересу свих грађана. Услед погрешне примене материјалног права у доношењу правноснажне пресуде, били би оштећени грађани, односно друштвена заједница као целина.

Врховни касациони суд у наведеном не налази јавни интерес за исход парнице по тужби тужиоца ради наплате потраживања обезбеђеног заложним правом на потраживању трећег лица, извођача радова из уговора са туженим. Тужени је правно лице, друштво са ограниченом одговорношћу које за своје обавезе одговара својом имовином, без обзира на изворе финансирања, док члан друштва одговара за обавезе друштва у случају пробијања правне личности и под условима из члана 14. Закона о стечају. Из таквог нормативног уређења не произилази закључак да се пресуда у односу на тужено друштво, којом се одлучује о праву заложног повериоца на наплату из потраживања трећег лица према туженом, у мери у којој је потраживање основано, штетно одражава по добробит заједнице.

То је разлог због којег је одбијен захтев за преиспитивање правноснажне пресуде, као неоснован, по одредби члана 424. и члана 414. Закона о парничном поступку.

Побијана пресуда је донета без битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на које ревизијски суд пази по службеној дужности.

Ревидент указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 394. став 1. тачка 1. Закона о парничном поступку, наводима да је другостепени суд суштински у одлуци утврдио знатно другачије чињенично стање од оног које је претходно утврдио првостепени суд, о узроку пропадања, односно настанку штете на саобраћајницама, и на објекту за воће и поврће, о узроку недостатака у изведеним радовима и о тренутку примопредаје радова, као тренутку преласка ризика са извођача радова на туженог као наручиоца. Овај разлог не стоји, о чему ће даље бити речи.

Према чињеничном стању на ком је заснована другостепена пресуда, у корист тужиоца је конституисано заложно право на потраживању Амига ДОО Краљево према овде туженом из уговора број .../.. од 03.10.2012. године, у максималном износу од 2.018.000,00 евра, 550.000 евра и 445.000 евра. Заложно право је регистровано у Регистру заложног права код Агенције за привредне регистре 01.04.2013., 13.01.2014. и 20.05.2014. године. Тужилац је обавестио туженог 29.04.2013. и 26.05.2014. године да је са Амига ДОО Краљево закључио уговор о залози потраживања које то друштво има према туженом по наведеном уговору. Дана 05.01.2015. године се тужилац обратио туженом опоменом са позивом да тужиоцу као заложном повериоцу исплати износ од 3.201.752,79 евра у динарској противвредности, што је тужени одбио истицањем да је износ евентуалног потраживања споран. Уговор број .../... од 03.10.2012. године је тужени закључио као наручилац са Амига ДОО Краљево као једним од извођача радова на изградњи прве фазе Националне велетржнице, по систему кључ у руке. Између осталог, одредбама тог уговора је предвиђено да извођач доставља привремену ситуацију надзорном органу на оверу, надзорни орган има обавезу да у року од 5 дана

од дана пријема исту овери и након овере достави наручиоцу, наручилац је у обавези да плати само оно што је оверио надзорни орган, а уколико оспорава радове из привремене ситуације дужан је у року од 8 дана од дана пријема да обавести о томе извођача. Уколико га не обавести, сматраће се да нема примедба на обрачунате радове. На основу тог уговора је извођач радова извео радове обухваћене осмом, деветом, десетом, једанаестом и дванаестом привременом ситуацијом, које ситуације су оверене од надзорног органа, а неке и од стране туженог, док је на свим ситуацијама констатован датум доставе туженом. Обавезе по тим ситуацијама тужени није испунио. Дана 13.03.2014. године је тужени доставио извођачу изјаву о раскиду уговора, због неблагоприятног достављања банкарске гаранције и полисе осигурања. Уписом у грађевински дневник 18.03.2014. године надзорни орган је наложио које радове извођач треба да изведе ради конзервирања радова изведених до дана раскида уговора. Извођач је дописом од 22.04.2014. године обавестио туженог да су изведени сви радови на конзервацији објекта, у складу са уписом надзорног органа у грађевински дневник 13.03.2014. и 18.03.2014. године, те га позива на примопредају објекта у року од 7 дана. Тужени се није одазвао позиву да прегледа и прими извршене радове, а дописом од 30.04.2014. године је изричито извођачу забранио извођење било којих других радова осим оних који су му од стране надзорног органа наложени 18.03.2014. године, који су у вези са заштитом и осигурањем објекта.

Првостепени суд је прихватио налаз и мишљење вештака грађевинске струке у погледу закључка да радови на конзервацији саобраћајних површина нису изведени квалитетно, јер је у допису надзорног органа од 27.05.2014. године, који се односи на радове по 13-тој ситуацији - која није предмет спора, наведено да одређени радови на конзервацији нису изведени, те да је дошло до одређених деформација у одређеним зонама. Првостепени суд је утврдио да је у марту месецу 2015. године Институт за испитивање материјала – Институт ИМС Београд утврдио незадовољавајући квалитет изведених радова на саобраћајним површинама у погледу конзервације радова од пропадања, због чега је тужени ангажовао треће лице за израду пројекта санације, који пројекат је сачињен у јуну 2015. године и према ком је вредност радова на санацији саобраћајница 96.638.443,89 динара. У првостепеном поступку је утврђено и да је 15.05.2014. године од стране Републичког хидрометеоролошког завода измерена највећа дневна количина падавина, за мај, у односу на период мерења 1962. до 2015. године.

На основу тако утврђеног чињеничног стања је првостепени суд закључио да тужени има право, у смислу одредбе члана 614. и 615. Закона о облигационим односима, да захтева снижење накнаде за изведене радове и накнаду штете. Тужени је извођача радова дописом од 27.05.2014. године обавестио о недостацима изведених радова, које обавештење првостепени суд сматра благовременим, због кумулативног исказивања вредности по привременим ситуацијама, иако се обавештење односи на тринаесту ситуацију, која није предмет спора. Првостепени суд је одлучио да је тужени дужан исплатити тужиоцу вредност изведених радова умањену за износ неопходан за санацију изведених радова, због незадовољавајућег квалитета радова изведених ради конзервације објекта. Првостепени суд је оценио да тужилац није доказао да је до оштећења објекта дошло услед поплава 16. до 19. маја 2014. године. Надаље, првостепени суд је сматрао да је без утицаја навод тужиоца да тужени инвеститор није поступио по допису од 22.04.2014. године да прегледа и прими радове, и то зато што

сматра да је извођач дужан да обезбеди доказ о квалитету извршених радова, према одредбама Закона о планирању и изградњи. То су разлози због којих је првостепени суд усвојио тужбени захтев за износ од 2.121.435,13 евра, а одбио за износ од 843.422,92 евра који је потребан за санацију објекта, са припадајућим затезним каматама. Првостепени суд је законске затезне камате досудио на цео износ главног дуга на чију исплату је тужени обавезан од дана подношења тужбе, зато што се тај износ не може одредити по појединачним привременим ситуацијама.

Другостепени суд је сматрао за правилно утврђено чињенично стање.

Међутим, другостепени суд сматра да је тужени у обавези да плати цену за радове које је извођач извео до раскида уговора, који су потврђени од стране надзорног органа и на које тужени није имао примедбе. То су радови по привременим ситуацијама 8, 9, 10, 11 и 12, на укупан износ од 2.964.858,05 евра. Потраживање извођача радова по том основу је предмет заложног права конституисаног у корист тужиоца уписом у Регистар залогe. Тужени је своју обавезу по уговору са извођачем радова и по привременим ситуацијама дужан да испуни тужиоцу као заложном повериоцу. Тужилац је у обавези да о доспелости исто потраживање наплати, позивом на одредбе члана 993. став 1. Закона о облигационим односима и члана 11. став 3. Закона о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар. Тиме је тужилац активно легитимисан да од туженог наплати целокупан износ који је тужени дужан платити извођачу, залогодавцу по уговору од 03.10.2012. године. Другостепени суд сматра погрешним закључак првостепеног суда да тужени има право на снижење цене у смислу члана 616. став 2. Закона о облигационим односима и накнаду штете, јер је то право условљено благовременим обавештењем посленика о недостацима извршеног дела, што налази да тужени није учинио. Ово стога што је тужени као наручилац био дужан према одредби члана 614. став 1. и 2. Закона о облигационим односима да прегледа извршено дело чим је то по редовном току ствари могуће и да о нађеним недостацима без одлагања обавести посленика. Ако наручилац на позив посленика да прегледа и прими извршени рад то не уради без оправданог разлога, сматра се да је рад примљен. У конкретном случају, извођач радова је 22.04.2014. године обавестио туженог да је извео све радове који су му наложени од стране надзорног органа уписом у грађевински дневник 18.03.2014. године ради заштите објекта и позвао је на преглед и пријем изведених радова, као и примопредају објекта. Другостепени суд сматра да нема доказа да је тужени извршио преглед и пријем радова, нити да за то пропуштање постоје оправдани разлози. На тај начин се према ставу другостепеног суда, у смислу члана 614. став 2. Закона о облигационим односима сматра да су извршени радови примљени од стране туженог. Зато се допис туженог извођачу радова од 27.05.2014. године не може сматрати благовременим обавештењем о недостацима извршених радова. Шта више, другостепени суд сматра да се тим дописом не указује да извођач није извео неке од наложених радова, или да их је извео супротно наложеном, већ се дописом констатује постојање деформитета на одређеним деловима објекта и сматра да нема доказа да је то у вези са извршеним радовима на заштити објекта. Другостепени суд сматра да је ризик пропасти или оштећења ствари прешао на туженог са извођача када је тужени пао у доцњу због непримања изведених радова и да зато извођач радова није одговоран за оштећење изведених радова које је узроковано атмосферским приликама, или било којим другим узроком након преласка ризика на туженог, те тужени нема право на снижење накнаде

за изведене радове позивом на недостатке истих и нема право ни на накнаду штете од извођача радова. Стога је по ставу другостепеног суда тужени дужан исплатити целокупан износ накнаде за извршене радове и нема право на умањење цене по ма ком основу.

Дакле, другостепени суд сматра да је на туженог (пропуштањем да прими изведене радове у време када га је на то позвао извођач) прешао сваки ризик за пропаст или оштећење изграђене ствари, или извршених радова, било да је узроковано атмосферским приликама или било којим другим узроком након преласка ризика на туженог. Тиме није другачије утврђено чињенично стање од оног утврђеног у првостепеној пресуди, како то сматра ревидент. Овај правни став, из утврђених чињеница, је супротан ставу првостепеног суда. Друго, другостепени суд сматра да је неблагоприятан приговор туженог на недостатке у изведеним радовима, што је такође закључак супротан закључку првостепеног суда из већ утврђених чињеница. Те две околности другостепени суд сматра битним када одлучује о праву туженог на умањење цене за изведене радове.

Ревизијски суд уочава да је на описани начин коначно остало неутврђено чињенично стање битно за правилну примену материјалног права, од значаја за право туженог да задржи споран износ од 843.422,92 евра.

Засад се не може прихватити за правилан став другостепеног суда о обавези туженог да извођачу радова плати и износ од 843.422,92 евра, у динарској противвредности и припадајуће камате.

Према одредбама члана 630. Закона о облигационим односима, уговором о грађењу се извођач обавезује да према одређеном пројекту сагради грађевину. О одговорности извођача за недостатке у изведеним радовима не може се одлучивати независно од захтева пројектне документације, односно налога наручиоца. Према томе, није довољно закључити да је узрок оштећења у некавалитетно изведеним радовима, па да се последице, у виду вредности санације изведених радова, ставе на терет извођачу, како то закључује првостепени суд. Са друге стране, применом одредаба уговора о делу за одговорност за недостатке грађевине, по одредби члана 641. Закона о облигационим односима, долази се до закључка да је другостепени суд сматрао неблагоприятним приговор туженог, а да није применио одредбе о скривеним недостацима, с обзиром на то када су се деформације на саобраћајницама појавиле, нити одредбу члана 617. Закона о облигационим односима, према којој се посленик не може позвати на неблагоприятност обавештења кад се недостатак односи на чињенице које су му биле познате, или му нису могле остати непознате, а није их саопштио наручиоцу, овде туженом. Да би се ове одредбе могле правилно применити, пре свега је потребно расправити природу и порекло недостатака који су довели до деформитета на саобраћајницама, ради чега је потребна санација. Ово је остало нерасправљено. Од тога зависи право туженог на умањење цене за изведене радове, по одредби члана 621. Закона о облигационим односима, али у размери између вредности извршеног рада без недостатка у време закључења уговора и вредности коју би имао у то време извршени рад са недостатком, или право на накнаду штете у виду вредности потребне за санацију штете услед недостатака у изведеним радовима.

Како нису расправљене чињенице од значаја за узрок, природу и одговорност за оштећења на изграђеном објекту, нити благовременост приговора на недостатке, па ни висина припадајућег умањења цене за изведене радове, нити накнаде штете у виду износа потребног за санацију, преурањена је одлука о обавези туженог на исплату, те је укинута другостепена пресуда у делу којим је тужени обавезан да тужиоцу исплати износ од 843.422,92 евра са законском затезном каматом на тај износ од 14.03.2014. године до исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, у II ставу изреке, и последично и у делу одлуке о трошковима поступка, у I и III ставу изреке, и у том делу је предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење, по одредби члана 416. став 2. и члана 165. став 3. Закона о парничном поступку.

У преосталом делу, којим је одлучено о обавези туженог да тужиоцу исплати износ потраживања по привременим ситуацијама, са законским затезним каматама од доспелости обавеза по потписаним привременим ситуацијама, које потраживање је заложено у корист тужиоца, ревизија није основана. Одлука је у том делу донета правилном применом материјалног права, према утврђеном чињеничном стању. Ревизијом се оспорава активна легитимација тужиоца у смислу права да од туженог наплати цео износ заложеног потраживања по потписаним привременим ситуацијама са затезним каматама, без обзира на висину његовог потраживања које је обезбеђено на максимални износ од 3.013.500,00 евра. Тужилац је овлашћен да од туженог као дужника заложеног потраживања наплати потраживање, према одредби члана 992. став 1. и члана 993. став 1. Закона о облигационим односима. Обим тог потраживања је правилно утврђен, и тужени је правилно обавезан да тужиоцу исплати износ од 2.121.435,13 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом на појединачне износе по ситуацијама, сагласно одредбама члана 630. и члана 277. Закона о облигационим односима и уговора који су закључили тужени и извођач радова, Амига доо. Евентуална разлика између износа који тужилац наплати по правноснажној пресуди у овом спору и износа потраживања према Амига доо које је обезбеђено залогом, ствар је односа између тужиоца и залогодавца, према одредбама члана 993. став 3. Закона о облигационим односима.

То је разлог због ког је одбијена ревизија у делу који се тиче другостепене пресуде којим је потврђена првостепена пресуда у I ставу изреке, и у делу којим је другостепеном пресудом преиначена првостепена пресуда у II ставу изреке, по одредби члана 414. Закона о парничном поступку.

Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова састава одговора на захтев за преиспитивање правноснажне пресуде, јер тај трошак није био потребан за одлучивање о захтеву, сходно одредби члана 154. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија,
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић